

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๑

ตัดสันดานกิเลส

อย่าเห็นงานใดเป็นงานสำคัญยิ่งกว่างานเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา นี่คืองานของพระผู้บำชมาเพื่อชำระกิเลสอาสวะ ซึ่งเป็นเสี้ยนเป็นหนามฝังจมอยู่ในจิตใจออกให้หมด เพราะอำนาจแห่งความเพียรนี้เท่านั้น อย่างอื่นไม่มีทางที่จะให้กิเลสหมดสิ้นไปได้ตั้งใจหมาย

พระพุทธเจ้าเวลาทรงบำเพ็ญเพียรเพื่อความตรัสรู้ พระองค์มีงานอะไรเข้าไปแทรก เราได้คิดกันบ้างไหม เราชะลิกอยู่ทุกวันทุกเวลาว่า พุทธิ สรณิ คัจฉามิ นั้นนะ มีความหมายแค่ไหน เราต้องระลึกถึงปฏิปทาของพระองค์ท่านด้วยซิ เวลาออกทรงผนวชพระองค์มีการงานเป็นความวุ่นวายเพื่อสั่งสมกิเลสความกังวลหม่นหมองที่ไหน...ไม่มี มีแต่ทรงประกอบความเพียรเพื่อการถอดถอนกิเลสโดยถ่ายเดียวเท่านั้น เพียงแต่ยังไม่ทรงทราบวิธีการปฏิบัติ จึงมีความล่าช้าและได้รับความลำบากไปเป็นธรรมดาของผู้นำแห่งสัตว์โลก

แต่หลักใหญ่ก็คือ ความสนพระทัยต่อความ پاکเพียรนั้นไม่มีใครรู้ท่านได้ เวลานั้นไม่ปรากฏว่ามีงานใดมาแทรกแซงบ้างเลย พระสาวกอรหัตตอรหันต์เหล่านั้น มีองค์ไหนบ้างที่ยังไม่ได้บรรลุธรรมหรือตรัสรู้ธรรม แต่มีงานอื่นงานใดเข้ามาแทรกแซงให้ยุ่งเหยิงวุ่นวายท่านไม่มีนี่

เรื่องการก่อสร้างโน่นก่อสร้างนี่ของท่านเหล่านั้นก็ไม่เห็นในตำรับตำรา อยู่ที่ตรงไหนป่าไหน เขาถูกไหน มีแต่ท่านประกอบความเพียรเพื่อชำระกิเลส เพื่อฆ่ากิเลสถ่ายเดียวในที่นั้น ๆ ท่านเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาอยู่ในสถานที่นั้น ๆ ซึ่งล้วนเป็นงานเพื่อถอดถอนกิเลส ตรงตามพระโอวาทของพระพุทธเจ้าที่ประทานไว้สำหรับพระจริง ๆ นี่ควรจำควรระลึกเรื่องเหล่านี้เข้าสู่ใจของผู้ปฏิบัติเรา

อย่าเอาเรื่องโลกเรื่องสงสาร เรื่องขี้หมูราขี้หมาแห้ง เรื่องสกปรกที่เห่อกันเข้ามาทำลายจิตใจของนักบวชและนักปฏิบัติภาวนา จะเป็นบ้าไปด้วยกันหมดไม่อาจสงสัย

เวลานี้พระธุดงค์กรรมฐานเรากำลังเป็นบ้าเห่อกัน เห่อในการก่อสร้างก็เห่อ เห่อว่าเขานิยมนับถือก็เห่อ เขานิมนต์ไปปลุกเสกที่นั่นที่นี้ก็เห่อ สร้างนั่นสร้างนี้ก็เห่อ ปลุกเสกนั่นปลุกเสกนี้ในบรรดาเครื่องรางของขลังต่างๆ ก็เห่อ สิ่งนี้ก็ขลังสิ่งนั้นก็ขลังในตัวในยามพระ

อุดมการณ์เต็มไปด้วยของขลังๆ ทั้งที่หัวใจหาความขลังไม่ได้เลย แล้วจะเอาสิ่งนี้ขลัง
สิ่งนั้นขลังมาจากไหน

ขอให้ขลังที่หัวใจของพระปฏิบัติจริงนี่เถอะนะ มีจิตแน่วแน่ดำเนินตามหลักธรรม
ของพระพุทธเจ้าด้วยความพากเพียร เพื่อถอดถอนกิเลสให้หมดไปโดยลำดับๆ เอะ เรื่อง
ความขลังไม่ต้องบอกไม่ต้องแสวงหาที่ไหนกันละ มันขลังเอง ขลังอยู่คนเดียวไม่ต้องไป
ขลังเพื่ออวดโลกอวดสงสารเขาหรอก ไปอยู่ที่ไหนก็ขลัง ถ้าหัวใจหมดจากสิ่งต่ำทรามแต่
ชอบขลังๆ นี้แล้ว จิตไม่ติดดิน ไม่ดี้นรณกวัดแกว่ง อยู่ด้วยความสงบสุขตามหลักธรรมชาติ
ที่บริสุทธิ์เต็มที่แล้ว

สิ่งทั้งปวงในโลก ไม่มีอันใดมาทำลายคุณค่าของใจได้ นอกจากกิเลสประเภทต่างๆ
มีความโลภ ความโกรธ ความหลง ราคะตัณหา เป็นตัวการสำคัญ นี่แหละคือสิ่งที่เหยียบย่ำ
ทำลายจิตใจให้หาคคุณค่าไม่ได้ ให้หาความขลังไม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงดำเนินจิตตภาวนา
ตามหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน อุบายวิธีเหล่านี้เป็นทางเดินที่ถูกต้อง เป็นอุบาย
วิธีถอดถอนกิเลสได้โดยลำดับ จนถึงความสิ้นสุดวิมุตติพระนิพพาน ไม่นอกเหนือไปจาก
ความพากเพียรที่พระพุทธเจ้าทรงประทานไว้นี้ได้เลย

อย่าหลงโลกหลงสงสาร โลกนี้ล้วนแต่สิ่งอนิจจังและหัวใจมีกิเลส อย่าได้ปลงใจเชื่อ
ง่าย ๆ ใครหรือเพศใดก็ตามถ้าไม่ปฏิบัติตามศีลธรรมอันเป็นหลักความดีเครื่องตายใจ ไม่
จั้นจะลืมหิวแล้วเสียไปได้จริงๆ ให้น้อม พุทธฺ์ สรณฺ์ คจฺฉามิ นี้ไว้ภายในใจ องค์ใด
ประพฤติปฏิบัติดีประพฤติปฏิบัติชอบ ตลอดถึงความรู้ความเห็นที่จะเป็นเครื่องชักจูงหรือ
เป็นคติเตือนใจเราได้ จงยอมรับเป็นกัลยาณมิตรหรือเป็นครูเป็นอาจารย์ และคบค้า
สมาคมเข้าใกล้ชิดสนิทสนมโดยธรรม

ในธรรมท่านก็กล่าวไว้ว่า ถ้าท่านทั้งหลายมีเพื่อนฝูงอันเป็นกัลยาณมิตรซึ่งเป็นคติ
เครื่องสอนใจซึ่งกันและกันได้ ให้พึงไปกับกัลยาณมิตรหรือท่านองค์นั้นเถิด หากว่าไม่มี
กัลยาณมิตรที่ควรคบแล้วไซ้พึงไปคนเดียว แต่อย่าทำความลามกนะ เนอะ ท่านสอนไว้
จำไว้เป็นคติตลอดไป

ใจอย่าเล็งที่ไหนอย่าเล็งอะไรมากยิ่งขึ้นกว่าธรรม อย่าตื่นโลกตื่นสงสาร ทุกวันนี้ยังมี
แต่ของปลอมเครื่องยั่ววนกวนใจ ทำลายธรรมะภายในใจให้แหลกเหลว ล้อมหน้าล้อม
หลังและแทรกซึมเข้ามาทุกด้าน คีบคลานเข้ามาทุกแห่งทุกหน ไม่ว่าในวัดนอกวัด สถานที่
ต่างๆ ตามบ้านตามเมืองแทบไม่เว้น มีแต่เรื่องทำลายศีลธรรมแทบทั้งนั้นจะไว้ใจได้อย่างไร

ไร ผู้ปฏิบัติเพื่อเห็นภัยในสิ่งที่เห็นภัย ยังมองไม่เห็นสิ่งเป็นภัยที่ใกล้ชิดติดตัวอยู่รอบด้านแล้ว จะพ้นภัยได้อย่างไร

ผลที่มันแสดงออกมาก็คือความรุ่มร้อน ที่สุขอยู่ภายในอยู่ตลอดเวลาที่สัมผัสสัมพันธ์กัน เราต้องการความรุ่มร้อนหรือ ทั้งที่เราบวชมาเพื่อความรุ่มเย็น ทำอย่างไรถึงจะให้ความรุ่มเย็น ก็ต้องฝึกกิเลส ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้าผู้ทรงได้รับความรุ่มเย็นมาแล้วเพราะการปฏิบัติ

แถวแนวของพระพุทธเจ้าของสาวกท่านดำเนินอย่างไร ให้อยึดเป็นหลักเป็นเกณฑ์อย่าให้เสื่อมคลายลงไป อย่าให้อ่อนกำลังลงไป เป็นก็เป็น ตายก็ตาย เพื่อพุทธบูชา ธรรมะบูชา สังฆะบูชา ด้วยข้อปฏิบัติเพื่อกำจัดกิเลส เออ...ตายไหนก็ตายเถอะลูกศิษย์ ตถาคต ตายด้วยความมีคุณค่าเพราะความเพียรอันอาจหาญชาญชัย

เรื่องขลังตรงนั้นขลังตรงนี้ นั่นคือความคิดอุทรืลลอกตัวเอง แล้วก็ลึกลงไปไม่มีประมาณ อย่าไปหาของขลังๆ อย่างที่ทำกันนั้นนะ ปลุกเสกนั้นปลุกเสกนี้ และแสดงอิทธิฤทธิ์ก่อสร้างนั้นก่อสร้างนี้เพื่ออวดอิทธิฤทธิ์กัน แต่หัวใจไม่สนใจมองดูบ้างว่ามันมีอะไรอยู่ในนั้น ไม่ใช่อิทธิฤทธิ์บารั้อยตัวมันปลุกโรงละครอยู่ในนั้นจะเป็นอะไรไป ได้ย่อนจิตมาดูกันบ้างหรือเปล่านักปฏิบัติเรานะ

อิทธิฤทธิ์ของพระก็เป็นผู้ปราบปรามกิเลสให้อยู่หมัดละชิ ไม่มีตัวกิเลสตัวใดที่จะแทรกขึ้นมาภายในจิตใจได้ กิเลสทุกประเภทหมดไม่มีเหลือภายในจิตใจเลย เหลือแต่ชั้นธลั้วๆ นั่นแหละคือผู้ขลัง เป็นผู้มั่งอำนาจ เป็นผู้แผ่อำนาจภายในตัวเอง ปราบกิเลสให้อยู่หมัดไม่มีเหลือ นี่แหละอำนาจอยู่ตรงนี้ ความขลังอยู่ตรงนี้ เมื่อได้ถึงชั้นความขลังเต็มภูมิแล้ว อยู่ไหนก็ขลัง ไม่ต้องเกี่ยวข้องกับสมมุติทั้งหลายที่พาให้ขลัง แต่ขลังอยู่ในหลักธรรมชาติของจิตของธรรมล้วนๆ ซึ่งมีอยู่ภายในใจที่ได้ชำระสิ่งสกปรกโสภณมหาคุณค่าไม่ได้ออกมาหมดแล้ว นี่ความขลังอยู่ตรงนี้ เราจะไปหาความขลังที่ไหน ดินโลกดินสงสารไปไหน

เดี๋ยวนี้กำลังกำเริบนะ ธรรมเนียมเรานะ ทำให้วิตกวิจารณ์กับธรรมเนียมสายท่านอาจารย์มั่นอยู่มากทีเดียว เดี่ยวนี้ใครก็ว่าเป็นลูกศิษย์ท่านอาจารย์มั่นๆ เพราะประชาชนเคารพนับถือท่านอาจารย์มั่น เฉพาะอย่างยิ่งภาคกลาง ซึ่งมีความสนใจใฝ่ทางธุดงค์กรรมฐาน ธุดงค์วัตรสายท่านอาจารย์มั่น ดูซิพอมีเวลาว่างบ้าง เขาอุตส่าห์ตะเกียกตะกายมาด้วยความหิวกระหาย อยากพบอยากเห็นอยากกราบไหว้บูชาพระที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบที่มีอรรถมีธรรมภายในใจ ด้วยความหิวกระหายมานาน เพราะฉะนั้นพอว่างเวลาได้จึงพากันมาภาคอีสานมิได้ขาด ยิ่งนับวันมากขึ้นโดยลำดับ ที่น่าเห็นใจสงสารมาก เราดูไหมเรา

เห็นไหมประชาชนทุกชั้นวรรณะที่หลั่งไหลมานะ วัดไหนก็มีแต่ภาคกลางแทบทั้งนั้นมา จองกฐินไว้หมด ด้วยแรงศรัทธาพาให้เป็น พอว่างเวลาใดก็พากันมา แม้ว่างเพียงวันเสาร์ วันอาทิตย์แค่นั้นก็เอา ยังมีวันปิดเขตเซยบ้าง หรือมีงานทางราชการหยุดวันหนึ่งและมีวัน ศุกร์คั่นอยู่ตรงกลาง ลาได้ก็วันเขาก็ลามา นี่เขาหาของดีจากพระรัตนตรัยมา พากัน ทราบบ้างหรือยัง

ส่วนพวกเราซึ่งอยู่ในแนวรบเพื่อชัยชนะ คำว่าเอาของดีและดีเลิศมาครองได้คิดอย่างไรบ้าง หรือคิดแต่กลัวโรงละครภายในใจจะชำรุด ต้องพะวักพะวงซ่อนอยู่ไม่หยุดด้วยวิธีการดังกล่าวมา (แบบเสกๆ สรรๆ ปลุกๆ สร้างๆ) พระเราผู้ที่จะสามารถทรงของดีไว้ให้ เขาได้อาบได้ดื่มอย่างเต็มจิตเต็มใจนั้น มันจะเป็นการขายตัวโดยไม่รู้ตัวนะ ถ้าไม่รีบคิด และเตรียมตัวให้สมเพศแต่ขณะบวชหรือขณะนี้เป็นต้นไป

ธรรมดาของจิตที่มีกิเลส พอมีอะไรมายั่วมันนิดๆ ส่งเสริมนิดๆ มันเป็นบ้าไปทันทีทันควันทีเดียวแหละ นี่ไม่ว่าใจใคร ว่าให้ใจเราใจท่านที่อยู่ด้วยกันและรู้ที่อยู่ด้วยกันนี้แหละ มันลืมหืมตัวตรงนี้ เพราะจิตไม่มีหลัก ถ้าจิตมีหลักแล้วเป็นยังงี้ก็ไม่หวั่นไม่ไหว เวลาที่จะอนุโลมผ่อนผันตามโลกสงสารตามกาลอันควรก็อนุโลมเสียเล็กๆ น้อยๆ เพราะโลกกับธรรมอยู่ด้วยกัน คำว่ากาลเทศะ ผู้ปฏิบัติธรรมย่อมทราบความหนักเบาเล็กน้อย ในสถานที่, กาล, บุคคล. พออนุโลมก็อนุโลมไปเสีย พอหมดเหตุการณ์ที่ควรอนุโลมแล้วก็ติดพันเข้ามา คงเส้นคงวาอยู่ตามเดิม เพราะจิตมีหลักย่อมไม่ฝ่าฝืนเหตุผลธรรมดาธรรม

ถ้าจิตไม่มีหลัก หากฎเกณฑ์ไม่ได้ เครื่องก็เครื่องเสียจนเป็นทิวี่มานะ ถ้าลงหย่อนยานแล้วเครื่องกลับตัวไม่ได้ ติดตัวไม่ได้ จมไปเลย...นั่น ให้พากันระมัดระวัง เรื่องเหล่านี้จะไม่เกิดกับใครแต่จะเกิดกับพวกผู้ปฏิบัตินี้เอง ต่อไปนี้กรรมฐานจะไม่เหลือแล้วนะ เพราะความลืมหืมตัวนั้นแหละจะสังหารให้วอดวายนะ เห็นเขาชมเชยสรรเสริญบ้างก็เป็นบ้าไป ไม่ได้สติยับยั้งตัว จงพากันระมัดระวังตรงนี้ให้มาก

ผู้มุ่งธรรมย่อมไม่สนใจกับสิ่งใดมากยิ่งขึ้นกว่าธรรม ยืนเดินนั่งนอนย่อมมีสติ นี่จึงได้ชื่อว่าผู้มีความเพียร มีสติอยู่กับตัว ไม่ได้อยู่กับธรรมบทใดอาการใดก็ตาม ให้มีสติอยู่ มีความรู้สึกอยู่กับตัวจนกลายเป็นสัมปชัญญะ คือมีความรู้สึกตัวอยู่เสมอเพราะการฝึกฝนอบรม ที่แรกก็ขาดวรรคขาดตอน แรกจริงๆ ก็ล้มลุกคลุกคลานสติตั้งไม่ค่อยมี แต่การพยายามเพราะอำนาจแห่งความมุ่งมั่นเป็นเครื่องจูงลากกันไปก็พยายามถูไถไปได้ ค่อยเข้มแข็งขึ้นโดยลำดับ ๆ

นี้ได้เคยพูดให้หมู่เพื่อนฟังไม่ทราบที่ร้อยกี่พันครั้ง ว่าได้เคยเป็นอย่างนั้นมาแล้ว ล้มลุกคลุกคลาน แต่สำคัญความมุ่งมั่นมีมาก การกระทำของเรายังไม่รู้วิธี ลูบๆ คลำๆ ดันๆ เตาะๆ ไป ล้มบางลุกบ้างคลานไปบ้าง ทั้งๆ ที่ความตั้งใจมีมากแต่เพราะความไม่เข้าใจในงานก็ต้องเป็นอย่างนั้นไปก่อน เวลาฝึกอบรมเข้าโดยลำดับๆ จิตก็ค่อยคล่องแคล่ว ค่อยรู้วิธีและปรากฏผลขึ้นมาพอให้เห็นเล็กๆ น้อยๆ เป็นเครื่องแปลกประหลาด เป็นเครื่องสะดุดใจ เป็นเครื่องทำให้เกิดความติดใจต่อความพากเพียรที่จะทำให้ง่ายขึ้นไปกว่านี้โดยลำดับ มันก็ค่อยตั้งตัวขึ้นมาได้ จนใจมีความสงบเย็น...ก็รู้

ใจถ้าหาความสงบไม่ได้แล้วอย่าเข้าใจว่าเพศพระนี่จะมีความสุขนะ สุขเพียงร่างกายเฉยๆ นั้นไม่มีคุณค่าอะไร ยังเป็นเครื่องเสริมกิเลสเข้าไปอีก มีแต่กินแต่นอนอยู่เฉยๆ มันเสริมกิเลสให้มีกำลังมากนะ ร่างกายนี้มีกำลังมากต้องท้อใจ ราคะก็มาก ฉันทะอะไรเข้าไปพอมีกำลังแข็งแรง กิเลสคอยแต่กำเริบ ผมเองรู้ แม้สมัยกำลังเรียนหนังสืออยู่ก็ยังไม่รู้ กำลังวังชาทางกายของเรามีเต็มที่เราที่รู้ ว่ามันท้อจิตใจให้กวัดแกว่งผิดปกติ ฉันทะไม่ได้จิตคอยแต่จะกำเริบทำเดี๋ยว ต้องได้ระมัดระวังอาหารที่เป็นภัยต่อจิตใจอยู่เสมอ

เพราะฉะนั้น แม้กำลังเรียนหนังสือก็ไม่ยอมฉันทะ เวลาเขามาทำบุญให้ทานได้มากก็ถวายพระผู้ใหญ่ไปเสีย เราไม่ฉันทะ ยิ่งออกมาปฏิบัติแล้ว ไม่ฉันทะเลย จนท่านอาจารย์มั่น ท่านฐิติสัจ เมื่อตาปะขาวต้มมัน เขาเทศน์มณฑลแจกพระ ท่านรับสั่งตาปะขาวเลยนะ ว่านี่ตาปะขาว ท่านมหาท่านไม่เอาฉันทะ ตักถวายท่านมหาก่อน แล้วค่อยผสมนมที่หลังนะ ท่านฐิติสัจเรา รู้เรื่องของเราและยกเราเป็นต้นเหตุ แล้วหาอุบายสอนพระในวงนั้นเอง ท่านฉลาดมากนี่

คิดดูผมเคยฉันทะเมื่อไร เวลาผมไปอยู่ที่นั่น ท่านก็รู้ความตั้งใจของผมมีขนาดไหน ท่านรู้อย่างเต็มใจ เราตั้งใจขนาดไหนเราก็รู้เต็มใจของเรา ท่านก็รู้เต็มใจของท่าน เพราะผมเคยได้ยินท่านพูดถึงเรื่องการฉันทะ ท่านว่าพระกรรมฐานฉันทะดูแล้วมันขวางตาขวางใจ สะดุดใจทันที ท่านว่ามันเหมือนพระเจ้าชู้ ขุนนาง การฉันทะเพื่อความเห็นภัย จะหาอะไรมาเป็นความสะดุกสะบาย มาโก้เก๋อย่างนั้น มันขัดกันกับความเห็นภัยในการฉันทะ

โดยหลักฐานพยานที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงว่า ปฏิสังขชา โยนิโส ปิณฑปาต ปฏิเสวามิฯ นั้น ฉันทะพออัฏฐภาพให้เป็นไปเท่านั้น ไม่ได้มีอะไรกับรสกับชาติ ไม่ได้ไปติดติดไปสนใจอะไรกับสิ่งเหล่านั้น ฉันทะพอยังชีวิตให้เป็นไปในวันหนึ่ง เพื่อระงับเวทนาความทุกข์ใน

ธาตุในชั้นธูปเท่านั้น การเอาช้อนมาชดโสกๆ มันก็เป็นการส่งเสริมกิเลส เป็นพระเจ้าชู้ ไปละชิ ท่านว่าองค์ท่านเอง ท่านก็ไม่ฉันทด้วย

เราฟังท่าน ฟังด้วยความสนใจจริงๆ ไม่สักแต่ว่าฟัง ท่านว่าอะไรมันเยี่ยมๆ เข้าไปในหัวใจ มันถึงใจเลย เคยพูดให้หมู่เพื่อนฟังเสมอ อยู่กับท่านถึงแปดปี ไม่เคยมีความเคยชินกับท่านเลย ท่านจะพูดที่เล่นที่จริงมันก็จับปึบๆ ๗ ตลอดเวลาเหมือนเทพ

นี่พูดถึงเรื่องราคะตัณหา มันกำเริบรุนแรงและรวดเร็ว เวลาธาตุชั้นธูปมีกำลังมันคอยแต่จะกำเริบ ฉันทมากมันก็กำเริบ และทับจิตนั้นแหละไม่ใช่ทับอะไร เราเคยเป็นมาหมดแล้ว เวลาธาตุชั้นธูปมีกำลังเต็มที่เรารู้ เหมือนกับว่ามันตีตึงตึงๆ มีอะไรมาเพิ่มนิดหนึ่งก็เสริมมันทันที จึงต้องระงับด้วยการฉันทน้อยๆ หรืออด ให้กำลังกายอ่อนเพลียลงของมันไปเรื่อยๆ ไม่ส่งเสริม ภาวนาก็ตีตึงขึ้นๆ อุบายวิธีฝึกฝนเจ้าของต้องรู้ ไม่รู้ไม่ได้

ที่นี้พ่อแม่ครูอาจารย์ท่านก็รู้ว่าผมไม่ฉันทด้วย เวลาผมออกจากท่านไปเที่ยวที่ไหนๆ ทั้งๆ ที่ท่านก็รู้ว่าผมไปด้วยความตั้งใจอย่างเต็มที่เต็มฐาน ไปทรมานอยู่ตามป่าตามเขาถูกไหนๆ ท่านก็รู้ แล้วท่านทำไมพูดขึ้นมาว่า ท่านมหานานมานัก ไปหลายวันแล้ว มัวไปชดช้ายชดชวาอยู่ที่ไหนกัน นั้นฟังซิ ท่านตีหน้าผากพระตีกระบาลพระรูโหม พระองค์คือๆ มันมีที่แสดงให้ท่านเห็น ท่านไม่พูดตรงๆ ถ้าพูดตรงๆ มันจะเจ็บมากไป กิเลสตัวดีของพระจะเกิดขึ้นมา แล้วจะเป็นบาปแก่ตัวเอง ท่านจึงหาอุบายพูดอย่างนั้น ว่าท่านมหานานไปชดช้ายชดชวาอยู่ที่ไหนมา ไม่เห็นมา ทั้งๆ ที่ท่านก็รู้ว่าเราตั้งใจขนาดไหน เราไม่เคยแตะช้อนเลยท่านก็รู้ แต่ทำไมท่านพูดอย่างนั้น ก็คือท่านสอนหมู่สอนคณะในวงนั้นนั่นเอง เวลาชากลับมาพระก็เล่าให้เราฟังจนได้แหละ ท่านพูดเรื่องอะไรเกี่ยวกับเรา พระจะต้องเล่าให้ฟังหมด บรรดาอุบายของท่านอาจารย์มันพูดกับพระหรือพูดถึงเรา

ฉะนั้นต้องระวังการชบการฉันท ผัดๆ มันๆ ถ้ามากๆ มันก็เสริม นี่รู้เจ้าของตอนธาตุมีกำลัง ไม่ได้หมายถึงทุกวันนี้ ทุกวันนี้อะไรมันก็อย่างว่านั่นแหละ ถ้าเป็นความต้องการทางธาตุชั้นธูป เราก็ต้องการให้ฉันทได้นั่นแหละ ส่วนที่ว่ามันจะไปเสริมกำลังให้เป็นราคะโทสะ โมหะ นั้นเราไม่ได้สนใจ ไม่ได้คิด แต่มันฉันทไม่ได้เพราะเวลานี้ธาตุมันชำระของมันแล้ว นี่พูดให้หมู่เพื่อนฟังในการปฏิบัติต่อตัวเอง ที่มีอายุพรรษาน้อยมันเป็นไปได้นะ เรื่องธาตุเรื่องชั้นธูปมีอะไรไปเสริมมันแสดงตัวขึ้นมาทันที การภาวนาไม่สะดวก ผู้เป็นนักภาวนาสังเกตจิต จะต้องทราบเรื่องธาตุเรื่องชั้นธูปมันเกี่ยวข้องกับจิตอย่างไรบ้าง นอนมากมันก็แสดง ถ้านอนมากราคะจะแสดงอาการกำเริบผิดปกติเหมือนกัน ต้องได้ระมัดระวัง

วิธีการปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เล่นๆ นะ ต้องมีอุบายแยบคายสำหรับตัวเอง สังเกตตัวเอง สักแต่ทำไปสும்สี้สุมทำไม่คิดหน้าคาคดหลัง ไม่ทบทวนเหตุผลโดยทางปัญญา แล้วมันไม่ได้เรื่อง มันต้องใช้หัวคิดปัญญา

หมู่เพื่อนที่มาอยู่ใหม่นี้ก็ให้ดู มาศึกษาอบรม ตามมีให้ดู ท่านพาทำอย่างไร หมู่เพื่อนทำอย่างไร หมู่ให้ฟัง ท่านพูดอะไร ให้ดูให้ฟัง ชื่อว่ามาศึกษาอบรม ไม่ใช่มาฟังครูบาอาจารย์ ขึ้นต้น นโม ตสฺส ถึงจะว่าเทศน์ การเห็นด้วยตาได้ยินด้วยหู สิ่งที่มาสัมผัสอายตนะของเราที่เกี่ยวข้องกับหมู่กับเพื่อน ครูบาอาจารย์ ล้วนแต่เป็นการฟังการศึกษาทั้งนั้น ถ้าเราจะเป็นผู้สนใจต่อการศึกษา ต้องได้รับการศึกษาการอบรมอยู่ตลอดเวลาโดยหลักธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกัน

อย่างไรอย่าลืมนึกเรื่องการก่อสร้างยุ่งเหยิงวุ่นวาย อย่าหามาทับถมมาจดใจ นี้ไม่ใช่งานเพื่อถอดถอนกิเลส เป็นงานเพิ่มกิเลส งานสั่งสมกิเลสมากขึ้น ให้เกิดความกังวลวุ่นวาย เพราะการสร้างเกี่ยวกับการเงิน เกี่ยวกับผู้อื่น เวลานี้ทราบกันใหม่ว่าเงินกำลังมีอำนาจเหยียบย่ำทำลายศีลธรรม วัตถุอาวาส ตลอดถึงหัวใจพระเณรแหลกไปหมด ได้พากันคิดหรือยัง รับผิดชอบ ไม่คิดได้หรือมันเกี่ยวข้องกับเราอยู่ตลอดเวลา ตามองเห็นພັບອັດคิดไม่ได้ มันต้องคิด อะไรๆ มีแต่เงินๆ ใจเมื่อไปทางนั้นแล้วยอมลืมนั้นแหละ ปล่อยให้วัตถุเข้ามาเหยียบย่ำทำลายจิตใจเสีย เลยไม่ได้เรื่องได้ราวในสิ่งที่ต้องการคืออรรถธรรมอันเป็นของประเสริฐ

บวชมาแทนที่จะมาถอดถอนกิเลส มันกลับกลายเป็นเรื่องมาสั่งสมกิเลสด้วยงานนี้ ด้วยการเสาะแสวง ด้วยความพอใจในสิ่งนั้นสิ่งนี้ซึ่งเป็นด้านวัตถุไปเสีย แล้วมันสั่งสมกิเลสวันหนึ่งๆ มากเท่าไร เราจะว่าเราเป็นกรรมฐาน เราไม่ได้คิดถึงเรื่องว่าอะไรที่เป็นภัยแก่จิตใจเวลานี้ จึงหาความสงบร่มเย็น หาความสว่างแจ่มใสภายในจิตไม่ได้ นั่นคืออะไรพาให้เป็น ก็คืออารมณ์ของใจนั่นเอง อารมณ์ความอยาก อารมณ์ความหลง ความฟุ้งเพื่อความเห่อกับหมู่กับเพื่อนกับวัตถุนิยม สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องทำลายจิตใจทั้งนั้น ผู้ตั้งใจเป็นอรรถเป็นธรรมไม่ต้องยุ่ง

บิณฑบาตได้อะไรมาฉันพอ เท่านั้นพอ ได้น้อยได้มากพอ ไม่ได้สนใจว่าอาหารมีน้อยอาหารมีมาก อาหารนี้รสดีไม่ดี ไม่สนใจ พอยังชีวิตให้เป็นไปเท่านั้นเป็นที่พอใจแล้ว ขอให้ได้บำเพ็ญธรรมะ ขอให้ธรรมะสมบูรณ์ สิ่งเหล่านั้นไม่สำคัญ เป็นเพียงอาหารปัจจัยเครื่องอาศัยเท่านั้น ความพากเพียรให้สมบูรณ์นั้นเป็นที่พอใจ นี่เคยได้เหตุได้ผลมาอย่างนี้ จะรู้มากรู้น้อยก็รู้มาด้วยวิธีการนี้ ไม่ได้รู้มาด้วยความเหลือเฟือ ความอึดหน้าสำราญ

การกินมากนอนมาก อยู่สะดวกสบายก็เคยมาแล้ว แต่ไม่ได้รู้ด้วยวิธีนี้ รู้ด้วยความอดอยาก ขาดแคลนต่างหาก เพราะฉะนั้นจึงกล้าพูดได้ว่า ธรรมเจริญแก่ผู้ปฏิบัติด้วยความอดอยาก ขาดแคลน เขียมๆ แต่ธรรมหาความเจริญไม่ได้หรือธรรมนิบหายไปเพราะความฟุ่มเฟือย ความเหลือเฟือ เช่น วัดป่าบ้านตาดนี้เหลือเฟือมาก แต่จะอย่างไรมันเป็นอภัยค้ายใจ ศรัทธาของประชาชน เป็นแต่เพียงว่ากระซิบกระซาบบอกพระบอกเณรเราให้รู้วิธีปฏิบัติตัวเอง ต่อปัจจัยไทยทานทั้งหลายโดยรอบคอบ ไม่ลืมหิว

คนนั้นก็นำมา คนนี้ก็นำมา มันขาดได้เมื่อไร ก็อย่างที่เห็นๆ นั้นแหละ เขาก็อยาก จะได้บุญเป็นเจตนาของเขา เราก็ไม่มีอะไรที่จะตำหนิเขา แต่เราซึ่งเป็นนักปฏิบัติก็ให้รู้ตัว เาเอง เพื่อปฏิบัติให้เหมาะสมไม่ให้เสียทางด้านจิตใจเรา อาหารประเภทใดที่เป็นภัยต่อ การภาวนา อาหารประเภทใดที่เป็นคุณต่อธาตุต่ออันธ์ ไม่เป็นภัยต่อการภาวนา ให้ยึดอัน นั้นเป็นสำคัญยิ่งกว่าลิ้นกว่าปากกว่าท้อง อย่าให้ลิ้นปากท้องวิ่งแข่งหน้าธรรม ถ้าลิ้นปาก ท้องได้เดินหน้าธรรมแล้ว ธรรมหาทางก้าวไม่ได้ หาทางออกไม่ได้ เพราะฉะนั้นต้องให้ ธรรมเดินหน้าลิ้นปากท้องเสมอ อย่าถือลิ้นเป็นใหญ่ยิ่งกว่าธรรม เรื่องปากเรื่องท้องอย่าถือ เป็นเรื่องสำคัญยิ่งกว่าธรรม ผู้นี้แหละผู้จะได้ผลในการปฏิบัติ

เอาทุกขภัยยอมรับว่าเราทำงาน เราฝึกกรรมานกิเลส กิเลสมีกำลังขนาดไหนเราจะไป ทำเบาๆ หย่อนๆ อ่อนๆ กำลังได้หรือ กิเลสมีกำลังขนาดไหนก็ต้องได้ทุ่มเทกันเต็มที่ ถึง คราวเป็นเอาเป็น ถึงคราวตายเอาตายไม่เสียตายชีวิต เหล่านี้เราได้เคยทำมาแล้ว ไม่ใช่มา คุยให้หมู่เพื่อนฟังเฉยๆ ด้วยความโอ้อวดนะ เราทำมาแล้วทั้งนั้น บางครั้งสละชีวิตทุ่ม กันลงเลย ว่าเอาตายก็ตายเถอะเราถอยไม่ได้ นั้น ถึงขนาดนั้นก็มิ ไม่ทราบก็ครั้งก็หนแล้ว ไม่ว่าจะไปอยู่สถานที่กลัวเคยทำแล้ว เอากลัวอะไรกลัวตรงไหน เดินบุกป่าเข้าไปที่นั่นเลย

ขณะเดินจงกรมจิตมันหลอก เหมือนกับเสือมีก็ลืบทัวไม่ทราบได้ มาหมอบอยู่ข้าง ทางจงกรมเป็นลึบๆ รอบทางจงกรม ดูสิสัญญาอารมณ์มันหลอกเรา ฮี...มันยังงัยกันนี้ เสือทั้งแผ่นดินจะถือเป็นอาหารอันเริ่ดอร่อยเฉพาะพระไม่เป็นที่องค์เดียวเท่านั้นหรือ ถึง ได้มากคอยรุมกินแต่พระองค์เดียวนี้ เสือตัวไหนใหญ่ที่สุดมันอยู่ที่ไหน สัญญามันก็หลอก มันอยู่ตรงนั้น เอา ไปให้ตัวนี้กินก่อนเถอะ แล้วก็ก้าวออกจากทางจงกรมไปหาเสือตัวที่ สำคัญว่าใหญ่ๆ นั้น แต่ไม่มี มันเห็นไหม มันหลอกเราหนึ่งครั้งแล้วนะจำไว้ เอาไปอีก ตรงไหน มันก็หลอกเราว่าตรงนั้นๆ ว่าตรงนี้ๆ ก็บุกป่าเข้าไปพร้อมกับตัดสินใจ เอานะวัน นี้ละ ถ้าความกล้าหาญไม่เกิดไม่ชนะความกลัวเหล่านี้ได้แล้ว คึ้นนี้ทั้งคึ้นจะไปไม่หยุด ใครจะว่าเป็นบ้าเป็นบอเพราะเที่ยวเวลาค้าคึ้นในดงไหนป่าไหนบ้านก็ตามเถอะ วันนี้จะตัด

สันดานมันละ เราไม่เป็นบ้าเราตัดกิเลสตัวมันหลอกหลวงให้กลัวต่างหาก ก็บุกใหญ่ พิจารณาไปเรื่อย บุกไปเรื่อยพิจารณาไปเรื่อย ว่าเสื่ออยู่ตรงไหนบุกเข้าไป ไม่มีพื้นมีไฟบุก เข้าไปกลางคืนมืด ๆ เลย มีแต่ผ้าอังสะเท่านั้นแหละติดตัว

เอากินก็กินเถอะ พระหนักศาสนาพระแบบนี้ พระชี้ขี้ลาดหวาดกลัวอย่าให้อยู่หนัก ศาสนานานเลย เออ...ถ้าไม่รู้ให้ตายวันนี้ ไม่ตายให้รู้ มีเท่านั้นในหัวใจ ถ้าไม่เกิดความคิด ถ้าหาญจนเป็นที่แน่ใจตัวเองขึ้นเมื่อไรแล้ว จะกลับไม่ได้วันนี้ เออ..เอาให้ถึงเหตุถึงผล กัน เสื่อมีเท่าไรมากินเรววันนี้ มากินพระชี้ขี้ลาดหนักศาสนาองค์เดียวนี้ เอากิน กินเถอะ ไม่เสียดายอะไรทั้งนั้น พาบุกเรื่อยเดินเรื่อย กำหนดพิจารณาเรื่อย ว่าที่นั่นว่าที่นี่ ว่าที่นี้ว่า ที่นั่น เสื่อตัวนั้นเสื่อตัวนี้ เสื่อตัวนี้เสื่อตัวนั้น อยู่ที่นี้อยู่ที่นั่น แต่ไปที่ไหนไม่มีเสื่อนี้ นี่มัน หลอกเรา รู้เพลงของมันเรื่อย ๆ ตามกันทัน ก็กำหนดพิจารณาไม่ถอยนี้ ไม่ใช่บุกป่าแบบ บ้า ๆ บอ ๆ แต่บุกป่าแบบภวนาจะว่าไง นี่เป็นวิธภวนาตัดสันดานตัวเองจึงทำแบบนั้น พอรู้เข้า ๆ เข้าใจเรื่อย ๆ ที่นี้จิตมันก็กล้าหาญขึ้นมา

ไอ้โฮ บทเวลามันกล้าหาญก็ตัวสั้นเหมือนกับเวลามันกลัวนะ ที่นี้ไม่ว่าอะไรจะมาทำ ให้กลัว แม้หมดโลกนี้ก็ไม่เคยกลัวอะไรทั้งนั้น กล้าหาญจนตัวสั้น ดูซิอำนาจแห่งธรรม เวลาเราปฏิบัติ ไม่ว่าจะเสื่อว่าข้างอะไรมาก็เถอะ มันจะอ้าปากกัดเรา เราสามารถโดดเข้าไป ปากมันได้เลยโดยมันจะจับเราไม่ได้ ข้างก็ข้าง เสื่อกี่เสื่อเถอะไม่กลัวทั้งสิ้น ยังจะเดินเข้าไป หามันได้สบาย อะไรก็ตามขึ้นชื่อว่าศัตรูหรืออันตรายแล้วไม่มีกลัว เมื่อไม่กลัวแล้วไป ทำไมที่นี้ เมื่อไม่กลัวแล้วก็กลับ กลับมาเดินจงกรมสบายไม่มีอะไรละที่นี้ จึงได้เห็นโทษ ของมัน

นี่เป็นระยะเป็นครั้งคราว ไม่ใช่มันระงับมันดับไปที่เดียวหมดไม่ต้องแก้ไขกันอีกนะ มันมีขึ้นอีกได้เหมือนกัน วันใดวันหนึ่งมันแสดงขึ้นมาอีก เราก็ล่าทัพมันทันทีว่าจะเอาอีก เหนอ นั้น เพราะเคยเห็นเหตุผลจากกันมาแล้วนี่ เราได้เหตุได้ผลจากวิธีการนี้มาแล้ว พอ ถูกล่าทัพว่าจะเอาอีกเหนอ มันก็หมอบเลย นี่พูดเรื่องความกลัว กลัวแบบนี้และตัดกันแบบ นี้ก็มี เหล่านี้เป็นอุบายวิธีของแต่ละรายจะผลิดขึ้นมาใช้ ฉะนั้นการปราบปรามกิเลสจึงต้องมีหลายวิธี ที่เห็นว่าเหมาะสมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเป็นระยะ ๆ ไป

พูดถึงเรื่องการนั่ง เอ้า จะทุกซัขนาดไหนความทุกซันี้ มันไม่เลยธาตุขันธ์นี้ไป มันอยู่ในธาตุในขันธ์นี้ พิจารณาค้นลงให้รู้ว่าทุกซั พระพุทธเจ้าท่านว่า ทุกซั อริยสัจจ์ ทุกซัเป็น สัจธรรมเป็นของจริง ทำไมอยู่กับเรามันจึงจะปลอม มันปลอมเพราะเหตุไร เอากันละที่นี้

พูดถึงเรื่องทุกขเวทนา กำหนดกันไว้สว่างรุ่งขึ้นวันใหม่เป็นอย่างน้อย หรือมันจะ เติลิดเปิดเปิงไปกว่านั้นก็แล้วแต่เหตุการณ์ แต่อย่างน้อยต้องสว่างเป็นวันใหม่เสียก่อนถึง จะลุกจากที่นี้ได้ เมื่อยังไม่ถึงนั้น เอ..อะไรจะขาดก็ขาดไปเถอะ วันนี้จะถอยกันไม่ได้ถ้า ไม่รู้สังขาร พอปวดแล้วก็ยกมือสาธุขึ้นเลย ยกมือขึ้นสาธุว่า สังขารมีเท่าไรของจงแสดงให้ ข้าพเจ้ารู้เห็นให้หมดในคืนวันนี้ ข้าพเจ้าจะฟังสังขารนี้จนถึงสว่างหรือสลบตายไปเท่านั้น หากสลบล้มลงไป ได้สติเมื่อไรจะลุกขึ้นมา นั่งทันทีไม่มีข้อยกเว้น ไม่มีข้อยกเว้น เช่น เว้นปวด ถ่ายหนักถ่ายเบา ไม่ให้มีข้อยกเว้นกันเลย

มีเหตุอันตรายฉุกเฉินที่เกิดขึ้นในวงวัดเท่านั้น เช่น เกิดขึ้นกับครูบาอาจารย์หรือ พระเณรในวัดนั้นเรายกให้เพราะอยู่กับหมู่กับเพื่อน แต่สำหรับเจ้าของจะเป็นอะไรก็เป็น เถอะ ไม่ให้มีการลุกนั่งจากที่นั่งสมาธิภาวนา มันจะปวดขึ้น เอ..ทะลักออกไปเลย เราลุก ออกจากที่แล้วเราล้างได้ เราใช้ใส่ตักแม่ใช้ใส่มือแม่ในเวลาเป็นเด็กเล็ก ทำไมเราใช้ได้ ใช้ใส่ตัว ใส่ผ้าของเราเอง ทำไมเราล้างไม่ได้วะ หากว่าเราไปมีข้อยกเว้นแล้วมันจะหาทางออก เตี้ย ววดหนักเตี้ยปวดเบา เลยไม่ได้เรื่อง เมื่อไม่มีอะไรอื่นแล้วมดมันไว้เลย

ตอนทุกขเวทนาหนักๆ นั้นแหละที่สำคัญมาก โอโฮ คนเราเมื่อจนตรอกจนมุม จริงๆ แล้วมันไม่ได้โง่งอยู่ตลอดไปนะ นี่ก็ได้ความรู้ขึ้นมาอีกแง่หนึ่ง เวลาจนตรอกจนมุมหา ทางออกไม่ได้มัน อุตตา หิ อุตตโน นาโถ จะโผล่ขึ้นมาเองและเด่นที่เดียวละ ก็ไม่มีใคร ช่วยเหลือเรานี่ เราต้องช่วยตัวเอง เจ็บปวดหนักลำบากมากเท่าไร ทุกข์มากเท่าไร สติ ปัญญาหมุนตัวๆ ค้นหาความจริง มันทุกข์ที่ตรงไหน เอ้า ทุกข์ที่ตรงไหนมากเอาตรงนั้น เป็นที่หมาย เอาตรงนั้นเป็นสนามรบเป็นสถานที่พิจารณา เช่น เอมันปวดมากมันจะหัก เอมันจะหักตรงไหน อะไรจะหักอะไรจะเจ็บ หนักหรือเจ็บ กระดูกหรือเป็นทุกข์ หรือ เอ็นเป็นทุกข์หรืออะไรเป็นทุกข์ เรายกข้อเปรียบเทียบเข้าให้ทันเหตุทันผลปั๊บปั๊บๆ ทุกข์ มากเท่าไรปัญญายังหมุน จะอยู่เฉยๆ ไม่ได้ ความอยากให้ทุกข์ดับไปเท่าไร ยิ่งเป็นการ เพิ่มสมุทัยให้ทุกข์ทวีรุนแรงมากขึ้น

เราต้องพิจารณาให้เห็นความจริง ฟาดกันลงไปจนละเอียด แยกแยะเสียจนชัดเจน เนื้อเป็นเนื้อ หนังเป็นหนัง เอ็นเป็นเอ็น กระดูกเป็นกระดูก ต่างอันต่างจริง สรุปลแล้วกาย เป็นกาย ต่างอันต่างจริง เวทนาเป็นเวทนาเป็นความจริงล้วนๆ ประจักษ์ขึ้นกับใจว่า อ้อ ที่ ทำนว่า ทุกข์ อริยสัจ เป็นความจริงเป็นอย่างนี้เอง ไม่ต้องถามใครเลย มันรู้ประจักษ์ใจ กายก็เป็นความจริงของกาย เขาไม่ได้ว่าเขาเป็นสุขเป็นทุกข์ เวลามาไปฝังดินหรือนำไปเผา ไฟ เมื่อจิตไม่ได้ครองอยู่ในร่างนั้นแล้ว ไม่เห็นเขาว่าอะไร ใครเป็นคนว่า

ทุกขนี้มันเกิดขึ้นมาจากไหน ถ้าว่าใจเป็นทุกข ใจมันมีอยู่ทุกเวลาทำไมทุกขประเภทนี้จึงเพิ่งมาเกิด แล้วทุกขประเภทนี้ดับไป ทำไมใจจึงไม่ดับด้วย ถ้าว่าใจเป็นทุกข ทุกขเป็นใจ เป็นอันเดียวกันจริงๆ ถ้าว่ากายเป็นทุกข ทุกขเป็นกายก็เหมือนกัน เวลาทุกขนี้ดับไปทำไมกายยังมีอยู่ไม่เห็นดับไปด้วยละ มันแยกมันแยก

กำหนดพิจารณาที่ไหน จิตจ่อลงไป กำหนดลงไป พอมันรอบของมันแล้วทุกขดับหมดเลยไม่มีเหลือ ต่อจากทุกขดับหมดแล้ว กายหายเจ็บไปหมดจากความรู้สึก แต่ใครอย่ามาคาดนะ ให้เป็นตามหลักธรรมชาติของตนเอง จะมาคาดอย่างนั้นไม่ได้ ต้องเป็นสมบัติของใครของเรา ตามจริตนิสัยของใครของเรา จะแสดงขึ้นมาอย่างไรจะทราบเอง เป็น สนฺทิจฺฉิโก อย่าคาดเรื่องของผู้หนึ่งผู้นี้มาใส่ตัว นอกจากจะยึดเอาปฏิบัติทาการดำเนินของท่านมาประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เห็นผลตามจริตนิสัยของท่านนั้น นั่นถูกต้อง

การปฏิบัติจะมายึดว่าจิตของเราเป็นอย่างท่าน คือ ดับร่างกายทุกส่วนในความรู้สึก ไม่มีอะไรเหลือ ทั้งที่จิตไม่เป็นเหมือนท่านว่า นั่นไม่ถูก เพราะเป็นความดับด้วยสัญญา ความคาดหมายต่างหาก ต้องให้เป็นขึ้นกับตัวจริงๆ ก็รู้อเอง ข้อนี้จะไปคิดไปยึดไม่ได้นะ ให้เป็นตามนิสัย แม้แต่ผมเองก็เคยรู้เคยเป็นหลายอย่าง ผมก็ไม่ค้ำเจ้าของ เพราะเป็นความจริงแต่ละอย่างๆ จะค้ำความจริงได้หรือ เวลามันดับหมดจนไม่มีอะไรเหลือเลยในบรรดาส่วนของกาย เหลือแต่จิตที่เป็นของอัศจรรย์ล้วนๆ เท่านั้น

เมื่อเหลือแต่จิตโดยเฉพาะ อะไรจะอัศจรรย์เท่าเล่า ทั้งๆ ที่อวิชชายังมีอยู่ภายในใจนะ แต่ขณะนั้นมันอัศจรรย์ที่สุดเพราะไม่เคยรู้เคยเห็นนี้ มันรวมลงอย่างบอกไม่ถูก เมื่อกายเป็นกาย เวทนาเป็นเวทนา จิตเป็นจิต ต่างอันต่างจริงแล้วมันก็ไม่กระทบกัน หลังจากนั้นมันก็พังทลายลงไป แล้วเวทนาดับหมดๆ กายหายเจ็บไปในความรู้สึกขณะนั้น เหลือสักแต่รู้ พุดไม่ได้นะว่ามีแต่ความรู้ล้วนๆ เด่นๆ อย่างนี้พุดไม่ได้ ละเอียดยกเวลานั้นไปอีก เราพุดได้แต่ว่าสักแต่ว่ารู้ หากเป็นของอัศจรรย์อย่างยิ่ง ฟังดูซิไม่มีอะไรปรากฏเลย นี่ละผลของปัญญาเกิดขึ้นจากความคิดค้นในเวลาจนตรอกจนมุม

เพราะฉะนั้น จึงว่าคนเราน่ะไม่ได้ไถ่อยู่ตลอดไปนะ เป็นแต่ปกตินิสัยมนุษย์เราชอบฟังฟังคนอื่นไม่ชอบฟังตัวเอง มันจึงไม่ได้เรื่อง นิสัยของมนุษย์เราปกติธรรมดาเป็นอย่างนั้น แต่เวลาถึงคราวจนตรอกจนมุมหาที่ฟังไม่ได้จริงๆ แล้ว มันย้อนเข้ามาหาตัวเอง ฟังตัวเองเป็น อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ขึ้นมาประจักษ์ใจ อันนี้เด่นชัดในเวลานั้น พอได้ที่หนหนึ่งแล้ว ใจยังมีความกล้าหาญชาญชัย ครั้งต่อไป เอ้า พาดลงไปอีก

แต่การพิจารณา จะยึดอารมณ์อดีตที่เคยพิจารณาได้ผลมาแล้วมาพิจารณาอีกอย่าง เดิมไม่ได้นะ ต้องให้มันคิดขึ้นมาสด ๆ ร้อน ๆ ด้วยอุบายของเราในปัจจุบัน แต่ละครั้ง ๆ ให้คิดขึ้นมาเอง แม้จะตรงกับอุบายอันเก่าก็ได้ไม่ผิด และได้ผลเท่ากัน ขอให้คิดค้นขึ้นมา สด ๆ ร้อน ๆ ในปัจจุบัน เป็นความถูกต้องเหมาะสมในการแก้กิเลสทุกประเภทและทุก ๆ ครั้งไป ถ้าไปคาดเอาอุบายของวันนั้นมาใช้ เอาอุบายของวันนี้มาใช้ ไม่ได้นะ มันต้องเอา อุบายใหม่เท่านั้นมาใช้ คิดขึ้นมาปัจจุบัน ค้นขึ้นมาพิจารณาขึ้นมาเป็นปัจจุบัน มันหาวิธี ขึ้นมาเอง นั่นแหละเหมาะกับการแก้กิเลสที่มีอยู่ในปัจจุบันและอยู่ภายในจิต พิจารณาแยก แยะโดยอุบายต่าง ๆ ตามแต่ความแยกคายของแต่ละราย

การพิจารณาจงดูให้ชัด กระจกมีมาแต่วันเกิด เมื่อเจ็บปวดกระดูก มันเข้าใจว่า กระจกเป็นทุกซ์ จิตมันก็สงวนกระดูก เกาะยึดในกระดูก กำหนดดูกระดูกและกำหนดดู ทุกซ์ว่าเป็นอันเดียวกันไหม รูปลักษณะมันต่างกันไหม ทุกซ์ไม่มีรูป ไม่มีลักษณะ แต่ กระจกมันมีรูปมีลักษณะ มีสีสนวรรณะ หวัง, เนื้อ, เอ็นเหมือนกัน ทุกขเวทนามันไม่มีรูปมี ลักษณะ มันต่างกันอย่างไร แยกลงไป พิจารณาลงไป จิตมันจ่อ ๆ กำหนดลงไป ทุกซ์มาก เท่าไรมันยิ่งหมุนตัว ๆ จนเข้าใจชัดเป็นสัดเป็นส่วนแล้วปล่อย เห็นชัดแล้วปล่อย ใจก็เข้า สงบตัวอย่างสนิทพร้อมความอัศจรรย์เกินคาดไม่ถามใคร

สมาธิประเภทนี้อาจหาญมาก ผิดกับสมาธิที่เรากำหนดโดยทางอารมณ์ของสมถะ แล้วสงบตัวลงไปอยู่มาก เพราะอย่างผมนี้ชำนาญทางสมาธิมานานไม่ใช่คุย พูดให้หมู่เพื่อน ฟังซึ่งเป็นลูกศิษย์ลูกหา พูดเป็นกันเอง พูดให้ฟังตามความสัตย์ความจริง เรื่องสมาธินี้ ชำนาญจริง ๆ เพราะจิตติดสมาธิอยู่ตั้งห้าปี กำหนดให้ลงเมื่อไรได้ตลอดเวลาไม่มีฝืน เพราะ ความชำนาญนั่นเอง พอกำหนดให้ลงไป มันแน่วอยู่นั้นเสีย แต่ไม่อาจหาญเหมือนกับสงบ ลงไปด้วยปัญญา ซึ่งกำหนดพิจารณารู้เท่าทันทุกสิ่งทุกอย่างแล้วปล่อยให้สงบลงไป นี่มัน อาจหาญมากนะ สง่าผ่าเผยอยู่ในนั้นแหละ ผิดกันกับที่เข้าไปสงบอยู่เฉย ๆ อยู่มาก

วิธีการนี้พอถอนออกมาแล้วก็ได้ความอาจหาญ เป็นคติเครื่องยึดและดำเนินเป็น อย่างดี นี่เป็นวิธีการแบบหนึ่งของการสมาธิภาวนา แม้จะไม่แสดงไว้ในแบบแผนตำรับ ตำราก็ไม่สงสัยว่าจะผิดไป

เมื่อได้เห็นผลครั้งหนึ่งแล้วเท่านั้น ที่นี้จิตใจมันกล้าหาญเป็นคนใหม่ขึ้นมาเลย เรื่อง ความตายไม่สะทกสะท้าน มีแต่จะให้ความจริงเท่านั้น เอา.ตายก็ตายเถอะ แน่ใจเจ้าของ ด้วยว่าจะไม่พลั้งไม่เผลอเพราะอำนาจแห่งทุกขเวทนามาครอบงำในเวลาจะตาย เพราะแน่ว ใจว่าเวลาจะตายจริง ๆ ทุกซ์จะเอาเวทนาหน้าไหนมาหลอกเราวะ ก็เวทนาที่ปรากฏอยู่เวลา

นี่แหละ เวลาเกิดความทุกข์สาหัสก็จะเป็นอย่างนี้ ไม่ผิดจากนี้ไป เพราะเราได้พิจารณาชัดเจนแล้ว ได้รู้แล้ว ได้เข้าใจทุกสิ่งทุกอย่างแล้วว่าเป็นสังขารเต็มภูมิ ใจก็เป็นสังขารคือความจริงอันหนึ่งเต็มภูมิของใจ เวลาจะตายจะเอาอะไรมาหลอกเราวะ จะเอาเวทนาหน้าไหนมาหลอกให้เราหลงละ แน่ใจว่าไม่หลง

แล้วยังแยกแยะขั้นธู้อีกว่าอะไรตาย เมื่อเข้าใจขนาดนั้นแล้ว ธาตุสี่ ดิน น้ำ ลม ไฟ สลายตัวลงไปต่างหาก มันตายที่ไหน มันสลายจากส่วนผสมลงไปสู่ธาตุเดิมของมันตามหลักความจริงต่างหากนี่ จิตก็เป็นจิตต่างอันต่างจริง ใจจึงอาจหาญชาญชัยต่อความเป็นความตาย ต่อความทุกข์ความลำบาก ใจยิ่งสง่าผ่าเผยขึ้นมาโดยลำดับๆ นั่นฟังซิ ความจริงเป็นอย่างนั้น

การสละตายมาอย่างนี้ได้สละมาไม่ทราบวาก็ครั้งแล้ว เกี่ยวกับเรื่องความกลัวอะไรๆ ก็เคยทำแบบนั้น สละตายแบบนั้น เรื่องทุกขเวทนา มันกลัวทุกขเวทณาก็ต้องสละตายแบบนั้น แล้วได้ผลทุกแบบที่ทำมานี้ เฉพาะอย่างยิ่งการนั่งภาวนา ถ้าวัดวันไหนได้ฟาดกันตลอดรุ่งแล้ว วันนั้นต้องได้รู้จิตยอดเยี่ยมทุกวัน เป็นแต่เพียงว่ามันลงได้ยากง่ายต่างกัน ช้านานต่างกัน ถ้าคืนที่อากาศดีๆ ยิ่งให้ฝนพรำด้วยแล้วนั่งภาวนาตลอดรุ่ง วันนั้นช่วยได้มากทีเดียว ถูกสัปปายะ ดินฟ้าอากาศเป็นที่สบายช่วยการภาวนาได้ดี พิจารณาธรรมทั้งหลายเหมือนกับคิมปากคมๆ นั่นแหละ พอหนีบปั๊บทิดปั๊บบ้าง กำหนดพิจารณาอะไรมันเข้าใจปั๊บบ้าง ทะลุๆ ที่เดียว ก็ลงฝั่ง แน่วแน่ อัศจรรย์เกินคาด

วันเช่นนั้นทุกขเวทนาไม่ครอบงำมากเหมือนวันอื่นๆ ที่อากาศไม่อำนวย นั่งเวลาเท่ากันก็ตาม สำคัญที่จิตลงได้ง่ายได้ยาก จิตพิจารณายากพิจารณาง่าย ลงยากลงง่าย ถ้าวันไหนได้พิจารณาฟาดกันจนบอบซ้ำแทบจะเป็นจะตายแล้วใจถึงลง วันนั้นทุกข์มาก ร่างกายบอบซ้ำมาก ออกจากสมาธิมาแล้วยังเจ็บปวดไปหลายเวลา ถ้าวัดวันไหนจับปั๊บทิดปั๊บบ้าง ลงปั๊บบ้าง และพอถอนขึ้นมากำหนดพิจารณาอีกลงปั๊บบ้างอีก ทุกขเวทนาไม่พอจะมากครอบงำได้ พอถึงเวลาแล้วลุกขึ้นไปเฉย ธรรมดา เหมือนไม่ได้นั่งตลอดรุ่งมาก่อนเลย ไม่มีความเจ็บปวดอะไร

อ้อ ทำให้ระลึกย้อนหลังไปถึงเรื่องพระพุทธเจ้าและสาวกที่ท่านเข้านิโรธสมาบัติ จิตขณะที่อยู่เป็นเอกเทศเพียงอันเดียวนั้น ไม่ได้รับทราบอะไรในส่วนร่างกาย จะอยู่ไปตั้งกับตั้งกลับทำไมจะอยู่ไม่ได้ เป็นอย่างนั้นนะจิต แม้ร่างกายเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แต่จิตมันไม่ได้มาเกี่ยวกันเลยในขณะนั้น หากร่างกายแตกสลายไปตามกฎของมัน ก็คงไม่กระทบถึงจิตในขณะที่เป็นเช่นนั้นอยู่ เพราะไม่เกี่ยวข้องกันเลยในขณะนั้น

เรามาเทียบเรื่องทุกขเวทนาว่ามีมากมีน้อยทั้งๆ ที่เวลาเท่ากัน เพราะการพิจารณา ลำบากสะดวกต่างกัน นี่เราก็ได้ข้อคิดได้เป็นคติสอนเจ้าของ แต่อย่างไรก็ตามผลอัศจรรย์ ต้องได้ทุกครั้งทุกคืน ถ้างได้ทำถึงขนาดนั้นแล้วได้ทุกครั้งไม่มีพลาด

นี่การภาวนา สำหรับผมมันพักตาย แต่เราก็พอใจ เมื่อคิดย้อนหลังก็ภูมิใจความ เพียรของตัว พอมาอยู่กับหมู่เพื่อนเห็นทำกันงีบๆ เงิบๆ งอบๆ แงบๆ รำคาญตา รำคาญใจ บอกเตือนแทนที่จะเข้าอกเข้าใจเพราะเป็นของหยาบๆ ยังต้องบอกซ้ำๆ ซากๆ มันยิ่งรำคาญ เอ มันยังงั้นนี่ มันทำให้ฉงนสนเท่ห์ในใจ เอ๊ะ.ยังงั้นนี่ ต่างองค์ก็ตั้งจิตตั้งใจมา ฟังมาปฏิบัติ แต่ทำไมพูดอย่างนี้ๆ ไม่รู้เรื่องไม่เข้าใจนี่นา ไม่ใช่ของรายละเอียดอะไรพอที่จะท่องบ่นสาธยายเหมือนสวดมนต์สวดพร

ฉะนั้นจงเร่งพิจารณาให้เป็นจริงเป็นจังตามหลักธรรม อย่าเอาเรื่องอะไรมายุ่งเหยิง วุ่นวายภายในใจ ถ้าเดินตามนี้ก็เลสมันจะทนได้หรือ พระพุทธเจ้าแกก็เลสด้วยวิธีนี้ ด้วยอุบายเหล่านี้ ทำไมกิเลสเป็นประเภทเดียวกันกับครั้งพุทธกาล ธรรมะเครื่องแก้กิเลสก็ประเภทเดียวกัน ความเพียรก็ประเภทเดียวกัน แล้วทำไมจึงแก้กันไม่ได้วะ มันน่าค้นพิน แทนจริงๆ นี่

อกาลโกหมายถึงอะไร กิเลสก็มีอยู่กับหัวใจเราตลอดกาลเวลา ธรรมะคือความ พากเพียร เป็นต้น ผลิตขึ้นมา เพราะมีอยู่ตลอดกาลเวลาเหมือนกัน หากแก้กิเลสได้แล้วก็เป็นอกาลิกจิต อกาลิกธรรม เป็นธรรมแห่งเดียว หากกาลเวลาไม่ได้ แน่ะ จะให้พูดอะไรยิ่งกว่านี้ไปอีก มันหมดภูมิของผู้เทศน์แล้ว

เอาเท่านั้นแหละ